

Prenumeration kan ske å Tjänarinneföreningens exp., Grefteuregatan 20 C. Pris för helt år 35 öre. Lösnummer 5 öre.

Tjänarinne-Bladet 1906.

Då Stockholms Tjänarinneförening — efter att föregående år hafva utgivit två lösa nummer — nu börjar utgifva andra årgången af Tjänarinne-Bladet, är det med förhoppning om, att tidningen skall mötas med glädje och intresse af den kår för hvilken den hufvudsakligast är ämnad, nämligen tjänarinnorna. Som det är vår önskau, att tidningen skall sprida upplysning inom kåren, kommer den att utom frågor som röra tjänarinnornas eget fack — dels deras arbete, dels deras organisation — äfven att behandla andra aktuella frågor, hvilka böra intressera hvarje samhällsmedlem, såsom arbetare- och nykterhetsrörelsen, kvinnosaken, kooperationen m. fl.

Då vi från flera håll fått löfte om medverkan, tro vi att den skall kunna fylla de anspråk som komma att ställas på densamma.

Tidningen utkommer under året sex gånger och kostar 35 öre, postbefordringsavgiften inberäknad.

Prenumeration kan ske, inom Stockholm på Tjänarinneföreningens expedition, Grefteuregatan 20 C, och i landsorten genom att till samma ställe med postanvisning insända 35 öre och tydlig adress.

Red.

Vårblommor.

*Af alla de blommor,
som blomma på jorden
och jubla åt lifvet
och vissna och dö,
de ljufvaste äro
de hvita om våren,
de första som spira
ur smältande snö.*

*De äro som tårar
i lyckliga ögon,
som undrande vidgas
mot allt hvad de se
— som tankar, som drömmar
i värliga sinnen:
och vackrare finns ej
i världen än de.*

*Det unga blir gammalt,
det ljufva skall vissna,
det värliga hvita
omsider förgår.
Men kan du, så lägg i
din stambok en blomma,
och göm den för kampens
och sorgernas år!*

1899.

Ebba Westberg.

På besök bland Stockholms tjänstflickor.

I slutet af november månad hade Stockholms Tjänarinneförening utlyst ett möte vid hvilket undertecknad anmodats hålla föredrag. Eftersom jag under det senaste året inte tagit någon aktiv del i nämnda förenings verksamhet åtog jag mig gärna uppdraget, glad öfver, att direkt komma i beröring med dem, som voro med när striden om föreningens vara eller icke vara stod som hetast.

Meddelanden då och då har jag visserligen erhållit angående föreningens verksamhet, men en längre tid hade jag haft mycket bekymmer om Tjänarinneföreningens sista framgång, och min glädje blef stor när jag vid Grefteuregatan kom in i den lokal som Tjänarinneföreningen disponerar för sina möten och sammankomster, och som äfven användes som platsanskaffningsbyrå, redaktion och expedition.

Lokalen, som är nyrestaurerad, är ljus och ganska rymlig och framför allt centralt belägen. Och det var med anledning af denna tjänstflickornas framgång som husmoderföreningen i höstas fann sig föranlåten, att till undvikande af missförstånd i hufvudstadstidningarna påminna om adressen å sina lokaler. Denna upplysning var tämligen onödig, ty numera vet största delen äfven af hufvudstadens tjänstflickor hvarifrån de taga sina platser, husmoderarne anlita ju då de söka tjänare alla möjliga platsförmedlingsbyråar, alltså var för den del af allmänheten upplysningen öfverflödig.

Några dagar senare anordnades af Stockholms Tjänarinneförening en allmän fest. Den var besökt af en massa folk och lämnade god behållning och samtidigt därmed utkom ett nytt nummer af Tjänarinne-Bladet. Men så mycken agitation på en gång var mer än smältbart för en del af husmoderarne, och det dröjde inte längre än till påföljande söckendag förrän en till utseendet mycket vördig husmoder hedrade oss med ett besök å föreningens kontor. Troligen tyckte nämnda dam att här kräfdes inte höfligheten från hennes sida någon presentation, och fast den flicka hon samtalade med undrande sporde med hvem hon hade den höga äran att tala, förblef det dock damens ifråga hemlighet. Den obekanta damen ansåg det inte tillåtligt för tjänarinnor att besöka festtillställningar, om de förekomma för ofta. När det upplöstes henne att föreningen anordnar endast två sådana fester om året fortsatte damen: »Ja, men det är så obehagligt att ligga för öppna dörrar», hvilket äfven erkändes af oss och föranledde min kamrat att uttala sin förvåning öfver att inte dörrarna kunde låsas i ett hus i Stockholm där så

Sprid Tjänarinne-Bladet bland vänner och bekanta!

förnämt folk bodde, hon tyckte att detta påminde allt för mycket om gamla, fallfärdiga stugor i ociviliserade trakter af landet. Många liknande frågor framställdes och föllo på sin egen orimlighet, hvarefter damen tyckte att vid festtillställningar gifves det så många tillfällen till — kurtis, och det ville hon för sin del förebygga, »eländet är så stort och ansvarskänslan så liten nu för tiden, så det kan behövas litet försiktighet», fortsatte hon. Är då detta endast fallet hvad det beträffar med tjänsteflickorna och arbetarklassens kvinnor i allmänhet? Det ekonomiska eländet är, som nogsam är känt, störst bland arbetarklassens kvinnor. Fastän dessa äro i mer eller mindre strängt arbete mellan 10 och 18 timmar om dygnet erhålla de här för en betalning, som för många bringar dem långt under existensminimum. Hvad ansvarskänsla angår, har jag funnit, att just arbetarklassens kvinnor äro de som äro mest medvetna om ansvaret för sina handlingar. Om en af arbetarklassens ogifta kvinnor skall föda ett barn, är hon inte, såsom den unga damen inom öfverklassen, i tillfälle att vid lämplig tid resa utomlands under en eller annan förevändning, såsom att hon skall ha musiklektioner o. d., utan hon får, ifall hennes bekanta och anhöriga anse det som en »skam», tåligt lida den och för resten arbeta och försöka att draga försorg om sitt barn, hvilket hennes jämlikar inom öfverklassen slippa undan, då de ju lämna sina barn till främmande personer eller offentliga inrättningar och därmed är »skammen» och bekymren för dem slut.

Detta samtal var ju enskildt, och det anses kanske af många ogrannlaga att framdraga det för allmänheten, men damen var okänd och samma ord ha fallits så många gånger mot oss offentligt, utan att ha blifvit besvarade, så att jag endast i korthet ville här bemöta dem.

Under dagens lopp kom det till vår kännedom att husmoderföreningen som svar på tjänsteflickornas agitation ansågo sig nödsakade sammankalla de flickor, som af en eller annan anledning äro medlemmar af deras förening till ett enskildt möte. Troligen ville de se huru många som gått öfver till sina verkliga kamrater. Folk, som värfvas på sådant sätt och som inte behöfva känna ansvaret för sina handlingar tyngre, kände de sig otvivelaktigt oroliga öfver. Mötet var som sagt enskildt, flickorna voro inbjudna med kort (för kontrollens skull) och som en biljett af någon besynnerlig ödets skickelse blef bjuden mig, kunde jag omöjligt neka mig något att få någon kännedom om denna förenings verksamhet, som man inte kunnat få någon klarhet i, och hvars medlemmar i samtal med tjänarinneföreningens medlemmar utmärka sig som söta, lismande fiender, hvilka i frågor angående föreningens ändamål motsäga hvarandra.

Jag gaf mig i väg upp till Hushållsskolan vid — — gatan där husmoderföreningen brukar hålla sina enskilda möten. Vid ingången till lokalen finner jag två tjänstflickor tillhörande hushållsskolan sittande hopkrupna, trötta och slöa på hvar sin stol. Jag hälsar och får ett ögonkast

tillbaka och på min fråga om mötet jag sökte hölls här, svarades ja. Nere i salen sitta flickorna. Det har sagts i tidningarne, för något öfver ett år sedan, att sällskapet räknade hos sig närmare tvåhundra tjänarinnor, men här syntes inte till mer än på sin höjd ett femtiotal, kanske voro en del förhindrade, men tillåt mig tvifla; vid detta tillfälle hade nog husmoderarne sändt sina tjänare dit. På ordförandeplassen och däromkring suto några kvinnor, som utgöra sällskapets styrelse, alla välbekanta sedan mötena i tjänarinnefrågan för ett par år sedan.

Ett bevis på med hvilken fart husmoderarne genomföra reformer åt tjänstflickorna fick jag, när jag hörde att man diskuterade — någon diskussion var det egentligen icke, utan man uppläste och antog ett förslag till — stadgar för en tjänarinnornas sjukhjälpfond, som skulle bildas af de årsafgifter, som tjänarne erlagga till husmoderföreningen. Samma fråga har varit föremål för diskussion inom »sällskapets» sammanträden vid flera möten förut. Ett ämne som man tror hafva dragningskraft bland de enfaldiga i det oändliga. Paragraferna upplästes en och en och antogs med något enstaka ja nere bland de församlade. Och när man kom till paragrafen, som sade att tjänarinnorna skulle, för att åtnjuta hjälp från nämnda fond i fjorton dagar, ha varit två år i den plats å hvilken hon insjuknade, då, för att få paragrafen antagen med åtminstone ett ja måste paragrafen uppläsas två gånger, hvarefter den antogs med några få jarop. Hvad säger ni om detta, ni tusenden af Stockholms tjänstflickor, som få arbeta i platser som äro ända till otroligt dåliga? Hur pass återställd blir en människa på *fjorton dagars* hvila, som är fullkomligt försläpad och utsluten? Det verkar som ett slag i ansiktet på dessa tjänare, som låna sig som nummer åt detta husmoderssällskap, hvilket i grund och botten inte vill dem bättre än *kväfa deras rättmätiga intressen*. För öfrigt, de tjänare som lyckas få platser i Stockholm, där de kunna stanna två år och däröfver, dem behöfver inte husmoderföreningen lämna en *barmhärtighetshjälp* af fjorton dagar vid sjukdomstillfälle, ty därför och mera till sörja deras husbondefolk. Inte detta ens var nog för erhållande af nämnda barmhärtighet, för öfrigt behöfves prästbetyg och rekommendationer t. o. m. om *medellöshet*. Trogna, flitiga och goda tjänarinnor få fjorton dagars hjälp då de äro utsläpade och medellösa! Ett älskvärdt samhälles storslagna hjälp!

Därefter vidtog val af styrelse för nämnda »sjukkassa», och skulle bestå af, om jag inte misshämnar mig, tre af husmoderföreningens styrelse valda husmodrar. I den föreningen är det styrelsen som utser och väljer medlemmar till en annan styrelse, utan att ens fråga det församlade mötet om valet godkännes. Vidare skulle flickorna bländas med att *två tjänarinnor* finge väljas. Då kunde jag inte undertrycka känslan af att mötet verkade väl mycket beställt. Det var inte möjligt att få namn på två *snälla* tjänarinnor, d. v. s. *sådana*, som ville sina kamraters väl på

samma roliga sätt som sällskapets husmodrar. Och det var inte utan att det öfver de förnäma, stela husmodrarsiktena drog en fläkt af skamkänsla när den ena säger åt den andra: »besynnerligt att de inte känna hvarandra». Ja, jag instämmer. Bland sådana stackars, enfaldiga flickor saknas fullkomligt det intresse och den omtanke som besjalar de tjänarinnor, hvilka arbeta med lif och lust inom Stockholms Tjänarinneförening för hela kärens gemensamma sociala och intellektuella höjning. Styrelsevalet slutade emellertid med att husmoderarne föreslog dem som *de* påstodo voro lämpliga för uppdraget och valet blef klart.

Därefter hölls ett föredrag öfver tidens ondska, som börjar tränga ända in i hemmen, unionskonflikten, hur fegt svenska folket var som inte ville krig, den myckna gudsförnekelsen och hur bra tjänstflickorna ha, som då de höra något ute i den bultersamma världen, kunna tryggt gå hem och anförtro sin husmoder detta och af henne bli upplysta om rätta sammanhanget af hvad de hört, och bli tröstade och beskyddade, alldeles som husets små barn. Något bifall följde inte på föredraget och jag undrar inte på det.

Därefter bjödos flickorna på kaffe och då erhöles de nog hvar sin axelklappning, ty de utdelades frikostigt. Jag aflagsnade mig, ytterligare stärkt i min uppfattning om, att ett dylikt sällskap inte har framtiden för sig, och det framstår för mig så som det alltid har gjort, som en fiende till de tjänarinnor de tills vidare söka narra med sig.

Men hur var det Adolf Hedin sade: »Det växer i de djupa leden»!

Med hälsning:

Maria Qvist.

Tjänarinnor!

som ämna byta plats till våren anmäl eder i tid på Tjänarinneföreningens byrå, Greftegatan 20 C. Allm. Tel. 94 39.

Öppet mellan 11—4, 6—7.

Ingen inskrifningsavgift, billig förmedlingsavgift.

Vårt ansvar.

»Att nykterhetsfrågan är en af nutidens viktigaste sociala frågor» har väl sagts många, många gånger, men så måste denna sats innötas i det allmänna medvetandet, att hvarje samhällets medlem tvingas att till den inta ståndpunkt. Först då kan man hoppas på frågans lösning.

Hvarje samhällsmedlem? Ja, ty ingen fiens, som intar en så obetydlig plats på den sociala rangskalan, ingen en så hög, att han eller hon är fullkomligt fristående, fullkomligt oberoende af alla andra, är ett — afslutat helt för sig.

Och det är just detta, allas beroende af alla, som hos tänkande varelser ovillkorligen måste alstra ansvarskänsla. Utan samhörighetsiden är nykterhetsiden egoism, med den är den altruism, d. v. s. kärlek till nästan.

Arla Wallis.

4:de: Föredrag.

Namn	Yrke	Adress

Det har skrivits och talats så mycket om rättvisan och om nyttan af att äfven kvinnorna få politisk rösträtt.

Rättvisan ligger ju själfklart däri, att hvarje myndig samhällsmedlem bör få deltaga i valet af de män, som skola stifta lagar och pålägga skatter för hela samhället, således också för dem som stå lägst på samhällets rangskala. Den som tjänar bör därför också få rösträtt.

Nyttan af rösträtten den består däri, att samhällets intressen i sin helhet blifva bättre tillgodosjorda ju bättre och allmänne medlemmarne välja förspråkare i riksdagen. Äfven har rösträtten den nyttan med sig, att den utvecklar dem som utöfva rösträtt, ty utöfvande af rösträtt föder *eftertanke*. Det fordras att taga reda på de personers åsikter, på hvilka man skall rösta och att tänka efter, hvilka människor genom riksdagsverksamheten bäst skulle gagna samhället i sin helhet och mig själf.

Rättvisan i att kvinnorna få rösträtt detta förnekar numera folk endast undantagsvis, äfven nyttan som skulle följa där-af, för individen och samhället, erkännes af en alltmer växande skara. Men den kraftigaste invändningen mot att kvinnorna skola nå fulla medborgerliga rättigheter är följande: kvinnorna vilja ej ha rösträtt.

Och därför äro dessa listor utsända för att få många, många namn, 100 tusen namn minst, och med hvarje namnteckning säger en kvinna: *jag vill ha rösträtt*. Och så växa dessa röster ut till den starkaste kår som ljuder högt och tydligt: *vi kvinnor vilja ha rösträtt*.

Skulle vi kvinnor ej få vår rätt nu, samtidigt med att de män tilldelas rösträtt som ännu ej ha sådan, så kunna vi dock vara öfvertygade om, att *ju flera* vi bli som skriva på listorna *desto förr* få vi rösträtt. Och *alla* kvinnor inom *alla* yrken, äfven inom tjänarinnornas, måste skriva på för att riksdag och regering skola få riktigt klart för sig att kvinnor inom alla yrken vilja ha rösträtt, äfven tjänarinnorna.

Kvinnorna hafva i denna stund en ganska stark rösträttsorganisation, Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, som omfattar icke mindre än 51 förenin-

gar spridda öfver landet från Trelleborg till Gellivare. Men hvad som skall drifva rörelsen framåt nu — ännu mer än organisationen — det är masspetitionen.

Allmän rösträtt hoppas vi snart blir införd i vårt land, men rösträtten är ej allmän, om icke kvinnorna få vara med och blir ej heller allmän, om ej *alla kvinnor* få vara med — också tjänarinnorna. Därför böra tjänarinnorna genom stor avslutning till masspetitionen säga kraftigt ifrån, att äfven de vilja ha rösträtt, och således också sätta ut sitt ärliga yrke »tjänarinna» under yrkesrubriken.

Och tycker ni ej att ni själf skulle vilja välja på riksdagsman, så försvåra likväl ej — genom att ej skriva på — utsikterna för en medsyster, t. ex. en annan tjänarinna, att få den rösträtt hon längtar efter.

Och tro ej att ni får betala någon stor skatt för att ni blir delaktigt af den allmänna rösträtten, ty allmän rösträtt betyder just att medborgare få rösträtt utan afseende på inkomst.

Har ni ej förut röstlista, så klipp ur röstlistan i bladet, skriv dit edert namn, om ni fyllt 18 år, skaffa några namn till och sänd in listan (med ett enda namn eller med flera namn) till Rösträttsbyrån, Kungsträdgårdsgatan 10, Stockholm, eller Tjänarinneföreningens expedition.

Anna Lindhagen.

Ur verkligheten.

Stockholmsbild

för Tjänarinne-Bladet.

Af Walborg Ulbrich.

(Forts. fr. nr 1, 1905.)

»Det är fru Berggren, som skritvit betyget, och hon har lofvat att rekommendera mig, om frun vill ringa upp i telefon».

»Det är bra. — Jungfrun ser ordentlig och snäll ut, fast jag vill bara på förhand säga ifrån, att något svar som nyss vill jag inte ha, medan jungfrun är i min tjänst. Jag ger 18 kr. i månaden, 10 till jul och 5 till midsommar. Hvarannan söndag får jungfrun gå i kyrkan på för-

middagen och hvarannan söndag ledig på eftermiddagen efter 6, såvida vi inte ha främmande. Har jungfrun släktingar här?»

»Både mor och syskon», blef det korta svaret.

»Bröder?» frågade »hennes nåd» ironiskt.

»Tre bröder och fyra systrar».

»Åh, beware oss väl, så många! Då tror jag knappast, att jag kan tänka på jungfrun vidare. Jag har råkat ut för sådant än gång förr, och jag kunde aldrig komma ut i köket på den tiden, utan att det satt någon »bror» eller syster där.

»Vi syskon få just inte träffas så ofta numera. Hvar och en har sin plats att sköta, och skulle någon hämta mig en söndagskväll när det är min utedag, så kan de ju stiga in i jungfrukammaren» svarade Anna lugnt, ehuru hon tyckte, det var mycket begärdt, att en tjänstflicka ej skulle få ha några släktingar.

»Det finns ingen jungfrukammare här. Lägenheten är bara fyra rum, matsal, salong, sängkammaren och fröknarnas rum. Men köket är ganska rymligt, så att jungfruns byrå kan stå där».

Anna såg litet häpen ut. Hennes byrå var visserligen helt enkel, men dock alldeles ny och fin. Helt säkert kunde den lätt fara illa i köket. Hon tänkte på sitt lilla trefliga krypin hos Berggrens, det var knappast så stort att det borde kallas »rum», men hon hade dock plats för sängen, tvättstället, byrån och symaskinen. Symaskinen! Hvar skulle hon väl få göra af den. Inte på några villkor fick den stå i köket, den som hon var så rädd om. Det var Birgers julkapp till henne förra året och som han själf sagt »den första möbeln till vår bosättning».

»Jag vet inte» började hon tveksamt men —

»Ja, jag kan verkligen inte betala 250 kr. mera i hyra, för att min jungfru skall ha en salong för sina mottagningar» afbröt »hennes nåd» i allt annat än »nådig» ton. Hon blef utom sig vid tanken på hvilka pretentioner tjänstflickorna ha på sina matmödrar numera. Inte mindre än fyra hade i dag förklarat, att de ej ville ta en plats, där det ej fanns jungfrukammare, och en hade varit nog oförsämd att fråga, hvad meningen var med att det stod »en bra plats» i annousen. Det måtte väl ändå vara skillnad på att tjäna hos »hennes nåd» Cronsköld eller fru Andersson och Pettersson! Och den här flickan, som såg så ordentlig och hygglig ut — skulle nu hon också vara lika pretentiös.

»Jag tänkte inte på någon salong eller några besök», sade Anna inte utan ett litet leende. »Jag bara undrade, hvar jag skulle få ha min symaskin, som jag är mycket rädd om».

»Symaskin! Och så klaga jungfrurna öfver små löner, när de ha råd att köpa sig symaskiner!

»Det vore väl inte illa använda besparingar, men hvad mig beträffar, så har jag inte köpt den själf utan fått den i julkapp af min fästman».

(Forts.)